

Proposta
educativa per a
la participació

Intercanvi de sabers

Presentació

Els grups de mitjans ja comencen a definir les seves aficions i realitzen activitats molt més específiques i definides que en la etapa de petits. Es per això que ja comencen a destacar per saber fer alguna cosa com per exemple: fer polseres, jugar molt bé a bàsquet o fer malabars.

Des de les entitats d'esplai creiem en oferir als infants espais de relació i intercanvi, on puguin desenvolupar les seves potencialitats i enriquir-se dels coneixements i habilitats de la resta de companys i companyes, reforçant la cooperació entre iguals; i així fomentant una participació activa.

Amb aquest fonament, us plantejem una activitat col·lectiva, on els mitjans podran donar i rebre diferents coses. El valor d'aquest projecte es basa en oferir als altres aquelles coses que cadascú sap i té habilitat, i rebre coses dels altres membres del grup que per nosaltres puguin ser d'interès o d'utilitat. Amb la realització d'aquesta activitat us convidem a fer servir el bloc com a mitjà per ampliar aquest intercanvi amb altres entitats d'esplai.

Objectius educatius

- Establir una xarxa d'intercanvi de sabers entre els diferents membres del grup. També ens podem plantejar augmentar aquesta xarxa a la resta de grups de l'esplai, equip educatiu i famílies, fins i tot realitzar l'intercanvi amb altres entitats.
- Reforçar les relacions interpersonals dels nois i noies mitjans, oferint la possibilitat de conèixer més als altres.
- Ser capaços d'oferir i rebre sabers i habilitats que tinguin un interès i cobreixin alguna necessitat real.
- Expressar les seves idees i coneixements de manera raonada i coherent, treballar les habilitats comunicatives i d'escolta activa.

Motivació

L'activitat es vincula amb el **departament TotEduca**, en el que es fa referència a tot el que té a veure amb l'aprenentatge. L'educació es un procés que es comparteix amb diferents persones i cada un de nosaltres sempre pot aprendre i ensenyar alguna cosa. Per això és important tenir espais on es puguin donar aquestes relacions d'intercanvi.

Per a què les civilitzacions perdurin és important que hi hagi un interès i una voluntat de transmetre els sabers, coneixements i habilitats que la cultura ha anat adquirint. La transmissió dels sabers sempre ha existit, al principi a través de la paraules i després amb la possibilitat de deixar-ho per escrit, fins arribar a l'actualitat on podem trobar moltes informacions només fent un clic a l'ordinador.

Així doncs, és important oferir espais educatius als habitants de la tassa per a què puguin aprendre i, també, ensenyar aquells sabers i habilitats que els hi seran útils i necessaris per poder seguir desenvolupant-se. El grup de mitjans, doncs, ha de dedicar un temps a pensar com volen que siguin aquests espais i a que han d'estar dedicats, per exemple a l'aprenentatge d'algun esport, de música, arts plàstiques o del coneixement de la natura.

Amb aquesta idea us plantegem fer un intercanvi de sabers, un intercanvi on els nois i noies del grup puguin oferir aquelles habilitats i coneixements que dominen i que els hi agradaria ensenyar als altres i d'igual manera puguin rebre i aprendre allò que la resta de companys/es ofereixen.

Per fer la motivació dels nois i noies, a més de la utilització de les notícies del plafó podeu parlar de les diferents iniciatives socials que hi ha actualment com són els mercats d'intercanvi o el Banc del temps. També podem trobar elements motivadors en societats antigues o cultures que no utilitzen la moneda com element d'intercanvi.

Vinculació amb el Bloc

Amb l'elecció del departament d'educació els infants estan mostrant un interès per a què la civilització de la tassa tingui uns espais on desenvolupar diferents coneixements; es considera important dedicar espais on els habitants puguin socialitzar-se i relacionar-se amb la intenció d'intercanviar experiències, habilitats i sabers i així establir una convivència basada en la cooperació i l'autonomia personal.

L'elecció d'aquest departament ens portarà a poder escollir entre els 3 àmbits de l'educació: formal, no formal i informal, o dit d'una altra manera, els nois i noies podran decidir centrar-se en l'escola, espais de lleure com els esplais o els aprenentatges que es donen dins la família o les amistats.

L'activitat que us suggerim a continuació es centra en l'educació informal, ja que l'activitat pretén fer un intercanvi entre el propi grup d'iguals.#

Plafó de notícies

El plafó és un gran element motivador que podem fer servir per a què els infants es fixin en diferents aspectes que potser en un inici no consideren importants. El grup de mitjans són els responsables de vetllar per a la supervivència de la civilització de la tassa i el plafó ens pot ajudar per saber quines són les necessitats dels seus habitants poder cobrir-les. Així doncs, podem utilitzar el plafó amb els següents esdeveniments, per tal de què els infants mitjans es preocupin per l'educació i formació de la civilització.

- La civilització va avançant i els seus habitants volen transmetre les seves experiències i coneixements als nous habitants, però no saben com fer-ho ni tampoc tenen els espais
- Uns quants habitants de la tassa han vist com un altre tocava un instrument anomenat guitarra i a ells, també, els hi agradaria tocar, però no saben com poden aprendre.

Activitat

Com ja hem anat comentant, l'activitat que plantejarem dins del departament de TotEduca és un intercanvi entre els diferents membres del grup.

Normalment, els intercanvis no es realitzen d'una manera bilateral, en el sentit de "jo et dono i tu em dones", sinó que són intercanvis multilaterals que poden seguir el següent esquema: la persona A ajuda a B, B ajuda a C, C ajuda a D, i D ajuda a A. Amb aquesta activitat pretenem que el grup de mitjans s'iniciï i s'interessi per l'alternativa que ofereixen els intercanvis sense diners. Per això us proposem una organització més senzilla:

- En un primer moment de desenvolupament d'aquesta activitat, haurem de fer *una anàlisi amb cada grup*, per a què cada infant pugui definir en què és especialista. Remarcant que segur que hi ha gent que domina les tècniques plàstiques, esports, malabars o algun instrument. Així doncs, per començar aquest petit projecte, *primer de tot elaborarem una llista d'allò que cada membre del grup podria oferir a la resta de companys i companyes*.
- Un cop tinguem la llista d'habilitats i sabers que ofereix cada membre del grup, es tracta que cada infant pugui fer una petita tria de quines coses li agradaria aprendre. Un cop tothom hagi fet la seva tria, l'equip de monitors/es farem parelles o tríos, tenint en compte els interessos de cada noi i noia.
- Un cop estiguin fet els grups dedicarem una sessió per a què es puguin dur a terme els intercanvis. Us proposem que mitja sessió serveixi per a què un infant ensenyi a l'altre la seva habilitat i

després del berenar s'intercanvien els papers. D'aquesta manera, tothom haurà ensenyat alguna cosa i, també, haurà après.

Després d'haver realitzat aquesta activitat tindrem tot un llistat de recursos i coses que saben fer els membres del grup i podem fomentar que de manera més informal es duguin intercanvis entre ells.

Com a cloenda d'aquesta activitat us proposem fer un intercanvi entre els diferents grups de mitjans de la resta d'esplais. Cada any a través de la comissió pedagògica de mitjans és proposa una activitat col·lectiva: La Marxa. Us proposem que aprofiteu aquest moment on tots els nois i noies mitjans es reuneixen per compartir el dia i aprofitar i fer un intercanvi. Aquesta activitat sol ser molt nombrosa i, per tant, seria difícil fer un intercanvi de sabers i habilitats. Així doncs el que us proposem es que cada grup esculli quina seria la seva cançó preferida, quina els representaria com a grup o simplement volen compartir. Les diferents cançons que els grups hagin escollit les podem recopilar i fer un CD que escoltaríem o, fins i tot, repartiríem el dia de la Marxa, com a record del dia; fent d'aquesta activitat un projecte col·lectiu i col·laboratiu de la sessió de mitjans.

Suggeriments

Tal com hem platejat l'activitat la intenció principal és que els nois i noies mitjans coneguin què són els intercanvis i la possibilitat de fer intercanvis sense utilitzar diners. Tot i així l'activitat platejada és molt senzilla i introductòria. Es per això que també us

donem idees que podeu fer servir si teniu la intenció i interès d'aprofundir en aquest tema.

- Després de realitzar aquesta activitat prèvia podem proposar al grup de mitjans d'ampliar el projecte a la resta de grups de l'esplai, generant activitats d'intercanvi amb el grup de petits, els joves, l'equip educatiu o, fins i tot, les famílies.

- Amb la idea de fer més extensible aquest projecte, podem conèixer i aprofundir en diferents iniciatives que es duen a terme en aquest sentit. Per exemple, els Bancs del temps que són grups de persones motivades per intercanviar el temps, dedicant-lo a tasques puntuals d'atenció a les persones: infants, gent gran, gent malalta, etc.; fomentant així l'oportunitat de conèixer i confiar en els altres.

Pràctiques i mecanismes de participació

Les assemblees: són un moment de participació igualitària per a què tothom pugui expressar la seva opinió i escoltar la dels altres. L'objectiu principal de l'assemblea és que entre tots i totes ens posem d'acord i prenguem decisions sobre temes que tenen a veure directament amb el grup; podríem dir que l'assemblea és la pràctica participativa més essencial.

Els monitors i monitores hem de poder afavorir els espais d'assemblea i introduir-los com una dinàmica habitual dins la vida quotidiana del grup, ja que serà en aquest espai on es tractaran temes d'interès per al grup i on es podrà parlar sobre les dinàmiques de les

activitats. A més, es podran solucionar conflictes i dialogar amb el desig de millorar el dia a dia del grup, ja que amb les assemblees enfortim valors i actituds com la empatia, l'escolta activa, el respecte o l'argumentació d'una manera raonada.

Per dur a terme una assemblea hem de considerar diferents elements, a continuació us facilitem elements que s'han de tenir present, una petita fonamentació que us pot ajudar en el desenvolupament de les vostres assemblees.

- L'assemblea és una dinàmica habitual dins la vida quotidiana del grup. Serveix per organitzar activitats més complexes, adoptar acords grupals i regular la convivència.
- Disposició del grup en rotllana, afavoreix el diàleg i amb la simbologia s'enforteix la idea de cooperació i la importància de tots
- Són un moment de diàleg col·lectiu sobre els temes que interessin i afecten al grup.
- La realització de rituals afavoreix la dinàmica de les assemblees:
  - Distribució de l'espai: rotllana
  - Elements que constitueixen l'assemblea: intentar que sigui estable. (inici, discussió dels temes, resum)
    - Recordar finalitats de l'assemblea
    - Llegir l'ordre del dia
- Elements d'organització de l'assemblea
  - Lloc: espai ampli que permeti comoditat i seure en rotllana, tranquil i sense elements que puguin distreure al grup
  - Material: quelcom que ens permeti fer anotacions

- Moderació: depenent de l'edat i maduresa del grup aquest paper el pot prendre un adult o un membre del grup. Es important que quant els infants es vagin habituant vagin agafant ells aquest rol (també dependrà del tema)
- Llenguatge: clar i directe, evitar explicacions llargues
- Conclusions:
  - Evitar conclusions massa generals
  - Traduir els acords en accions concretes
  - Descriure'ls entre tots i establir compromisos

Valoració

Serà molt important valorar cadascun dels moments del projecte amb els grups d'infants. Hem de tenir present que hi haurà un moment en l'activitat en què els infants estaran ensenyant i ajudant a un altra i això els pot produir un desgast. Per tant, hem d'estar alerta i anar-ho reconduint per a què la valoració sigui positiva.

Caldrà valorar, també, com ens hem sentit participant, com ens ha fet sentir quan els altres ens han ofert coses i com hem actuat quan ens ha tocat ensenyar.

És molt important fer la valoració d'aquesta activitat, ja que té una dimensió col·lectiva molt potent.

La maqueta

Com amb la resta de departaments amb la realització de l'activitat haurem de fer una reflexió amb el grup de mitjans per a què puguin decidir quins espais o quines

mesures prenen respecte la civilització de la tassa. La construcció de la maqueta sempre és un bon element per afavorir aquesta reflexió, ja que els nois i noies veuen de manera molt gràfica la necessitat de crear espais d'intercanvi i educació. Així doncs, el grup de mitjans haurà de pensar com s'estructura la civilització en aquest sentit, fins i tot prenent decisions respecte si la civilització funcionarà per un sistema d'intercanvi o hi haurà una moneda.

Posar atenció als aspectes següents

- Depenent de com plantegem aquesta activitat pot ocupar més d'una sessió, això és quelcom que haurem de concretar.
- A part de la realització de l'activitat tal com està plantejada hem de tenir present que fent petites variacions es pot convertir en un projecte d'entitat, i què és un recurs que podem utilitzar en altres moments. Es per això que hem de fomentar la idea d'intercanvi i que nois i noies entenguin que pot ser quelcom que facin a l'escola, amb els seus amics o la família.
- Hem de procurar que tots els membres del grup estiguin contents amb l'habilitat que han d'ensenyar. Potenciar el fet de que tothom sap fer alguna cosa i reforçar l'autoestima.
- Pot passar que algun infant no se li acudeixi que ensenyar, l'equip de monitors i monitores, com que coneixem el grup, podem fer propostes, posar exemples i suggeriments que els engresqui a participar.

Recursos

- http://ca.wikipedia.org/wiki/Banc_de_temps
trobarem la definició i l'origen dels bancs del temps a més de les referències a les experiències que hi ha actualment a Catalunya.
- Puig, J. Martín, X. Escardíbul, S. Novell, A. *Com fomentar la participació a l'escola*. Grao. 1997
- Franch, J. Martinell, A. *Animar un proyecto de educación social. La intervención en el tiempo libre*. Paidós. 1994